

Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger

38 personer deltog i SLF's repræsentantmøde fredag den 31. august 1973 kl. 15.15 på Hotel Hvide Hus i Maribo. Mødet sluttede kl. 18.00.

Professor, dr. phil. Olaf Olsen valgtes énstemmigt til dirigent.

1. *Årsberetning:* Efter sin velkomst til forsamlingen og specielt til de to nye medlemmer, Historisk Forening for Ølsted og Historisk Forening for Ryslinge, indledte formanden, overlærer *Ole Warthoe-Hansen*, Randers, med en tak til foreningerne for deres ulejlighed med udfyldelsen af de fremsendte spørgeskemaer og fremkom herefter med en vurdering af det indkomne materiale. Enkeltmedlemmer under SLF udviser en fremgang på 14 % sammenlignet med 1968, fra 24.683 til 28.173 og antallet af indmeldte foreninger en fremgang fra 27 til 45. Udover de tilsluttede foreninger findes et stort antal større eller mindre foreninger, der arbejder med arkivindsamling, museumsplaner, arkæologi, slægtsforskning. Disse foreningers virke kendes kun gennem avisudklip, men det må være en af SLF's opgaver at skabe forbindelse til dem. I dag finder væsentlige lokalhistoriske nyskabelser sted gennem arkivarbejde, og fremtidige landsdækkende oversigter bør også medtage lokalhistoriske arkiver. I tidligere fremlæggelser af tilsvarende materiale skelnedes i opstilling mellem øerne og Jylland. I år har man forladt den topografiske opstilling og i stedet opdelt foreningerne i de amtshistoriske og de ikke-amtshistoriske. I det storkøbenhavnske område er nu alle foreninger tilmeldt SLF. Foreningerne her udgør et ret nyt og interessant islet i den nordøstsjællandske topografi. De har etableret sig i tilpas store enheder og forstået at vælge passende aktiviteter. Kontingenterne for amtssamfundene er i gennemsnit nu 20 kr. og 18 kr. i de andre foreninger. Det ofte debatterede spørgsmål, hvorvidt en kontingentforhøjelse medfører nedgang i medlems-tallet, kan på grundlag af de indhentede oplysninger besvares således: af de 11 foreninger, der har foretaget kontingentforhøjelser, har de 8 samtidig haft en betydelig medlemsfremgang, 1 har bevaret status quo, og 2 har haft tilbagegang. Det er ikke kontingentets størrelse, men snarere bestyrelsens initiativ og opfindsomhed, der er afgørende.

Formanden fremkom herefter med en foreløbig oversigt over foreningernes økonomi. En dyberegående redegørelse findes under pkt. 2.

En sådan oversigt over lokalhistoriens trivsel i Danmark måtte, mente formanden, danne baggrund for de virksomhedsplaner, der i år er afsat som et særligt punkt på dagsordenen:

1. Det måtte være SLF's opgave at prøve på at anvise veje og at pege på aktiviteter rundt om i landet, som kan danne forbillede for andre, eller på anden måde fremskaffe nye, brugbare ideer.
2. Det vil ikke være styrelsens opgave eller hensigt at blande sig på en

utidig måde. Det er ikke SLF's hverv at pålægge opgaver, men at invitere til samarbejde.

Styrelsen havde i maj måned 1973 i forbindelse med et styrelsesmøde i Middelfart, inviteret til en rundbordssamtale med fynske lokalhistorikere. Til dette møde kom repræsentanter for Historisk Samfund og andre foreninger, lokalhistoriske arkiver og kommunale myndigheder. Man havde tænkt sig at dette møde kunne blive en passende optakt til den fynske indsamlingskampagne af gamle film og billeder her i efteråret. I vurderingen af dette mødes forløb kan naturligvis anlægges forskellige synspunkter, men det var i hvert fald en begyndelse. Der kom dialog i gang mellem fynske lokalhistorikere, lokalarkivfolk, foreningsfolk og kommunale myndigheder.

Tilskud. I statstilskuddene har der så at sige ingen stigning været, og man må indstille sig på, at det ikke bliver bedre, og derfor gøre sig uafhængig heraf og forsøge at forbedre økonomien på anden måde, (flere medlemmer, højere kontingent). I amtstilskuddene er der muligheder. Det viser sig her gang på gang, at man ikke gerne giver tilskud til driften, men til en afgrænset større opgave. De kommunale tilskud er i stærk stigning (142 %). Også disse tilskud bevilges oftest til éngangsopgaver, f. eks. udgivelser. Til konsulentvirksomheden er der af Kulturministeriet ydet 3000 kr. og til Lokalhistorisk Journal 4.500 kr. efter fællesansøgning fra SLA og SLF, mod de 3.000 kr. som SLA hidtil har oppebåret til bladet. Man mærker den gode vilje i en sparetid, og herfor takker vi.

Konsulentvirksomheden. Da Viggo Petersen ikke selv kunne være til stede, redegjorde formanden efter V. P.s manuskript for den lokalhistoriske konsulents virksomhed siden sidste årsmøde: »I de seneste måneder har der været meget få henvendelser til konsulenten, sådan at man næsten kan sige, at konsulentvirksomheden er gået i stå. Set for hele året er tilbagegangen dog mindre, skønt tydelig nok. Ser man bort fra de tilfælde, hvor konsulenten er blevet ringet op og har svaret med det samme – det er ikke noteret nogen steder – har der i løbet af det sidste år været henvendelser fra 25 forskellige personer eller institutioner, hvoraf nogle har henvendt sig flere gange. Året før var det tilsvarende tal 34, og året før igen, 40. Hovedårsagen til tilbagegangen er måske, at det nu er et par år siden, der har været udsendt tryksager vedr. konsulentvirksomheden, en formodning, der bekræftes af, at det især er spørgsmål fra nybegyndere, der mangler. Atter i år udgjorde de henvendelser, hvori der ønskedes oplysninger om arkivalier og litteratur, den største gruppe, idet der har været 11 henvendelser af denne art. Antallet af gennemlæste manuskripter er uforandret fra sidste år, nemlig 7. I 2 tilfælde har man ønsket, at konsulenten selv skulle finde løsningen på konkrete lokalhistoriske problemer. Resten af forespørgslerne har været af vidt forskellig art som f. eks. ekspeditionen af en tidsskriftbestilling og orientering om ophavsretlige problemer. I et tilfælde krævedes konsulentens godkendelse af et manuskript, for at en bevilling på 5000 kr. kunne udbetales. Et sådant hverv er

en konsulent ikke glad for, da det må være hans opgave at hjælpe lokalhistorikerne, ikke at genere dem ved at forhindre dem i at få bevillinger. Langt de fleste henvendelser er kommet fra enkeltpersoner – herunder to studenter – men der er også besvaret breve fra et lokalhistorisk arkiv og en skoleklasse. Der er siden sidste årsmøde udbetalt 2704 kr. i honorar og 83 kr. til dækning af udgifter, væsentligt mindre end de tilsvarende tal sidste år. « *Lokalhistorisk Journal*. Bladet er først og fremmest et medlemskontaktorgan, som udsendes gratis til medlemmernes bestyrelser. Der er for få løse abonnenter. Oplaget må kunne sættes i vejret. Forsøgsvis er der truffet foranstaltninger til et propagandafremstød, idet der er trykt ca. 5.000 foldere til indlægning i Fortid og Nutid samt i tre østjydske årbøger – i Århus amt. Det vil så vise sig, om det er lønsomt at fortsætte propagandaen i de øvrige dele af landet. Administrationen, dvs. regnskab og distribution, af Lokalhistorisk Journal, har vist sig at være mere brydsom og tidkrævende end påregnet. Fejl i ekspeditionen har ikke kunnet undgås, men vi håber, at alt er kommet ind i en effektiv gænge nu, hvor administrationen fra 1. juli er overtaget af assistent Finn Degn, Balslev gamle skole, Ejby på Fyn. Bladet er arkivernes og foreningernes eget blad, og vi modtager meget gerne indlæg fra interessenterne.

Udgivervirksomheden. Om amtsbeskrivelserne, som Finn H. Lauridsen senere redegjorde for, bemærkede formanden, at man fra forskellig side havde rejst indvendinger mod anvendelsen af den gamle frakturskrift, som man mente ikke lod sig læse i dag. Han fandt dette synspunkt forkert, idet kendskab til gammel skriftform er en nødvendighed for den, der vil skaffe sig viden på det historiske felt og mente iøvrigt, at rutinelæsning af gammel skrift sikkert bliver genindført i skolebøgerne.

På foranledning af Historisk Samfund for Holbæk Amt, er der fra stud. mag. Mogens Schou Jørgensen, fremkommet forslag om, at de historiske amtssamfund i samarbejde udarbejder og udsender som årbøger en illustreret beskrivelse af forhistorien i hvert amt bilagt nye gennemarbejdede kort over vore fortidsminder. Værket skulle udarbejdes amtsvis og på lokal foranledning, men under en fælles hovedredaktion. Fra SLF's side har man i styrelsen ment, at denne store opgave ikke lod sig løse, så længe amtsbeskrivelserne er under arbejde. Måske burde de forhistoriske amtsudgaver forberedes i samarbejde med museerne. En stor del af arbejdet vil nødvendigvis komme til at hvile på museernes medarbejderstab. Begge udgiveropgaver burde kunne opnå amtsstøtte.

Formanden sluttede – i lighed med sidste år – sin beretning med at fremhæve et par initiativer i årets løb på det lokalhistoriske område:

1. Det effektive samarbejde i Århus Amt mellem Danmarks Radio, TV og diverse lokalhistoriske instanser, de kulturhistoriske museer, arkiverne, foreningerne og bibliotekerne i kampagneugen, hvor 19.800 billeder og 181 film blev bragt for dagens lys.

2. Bestyrelsen for Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune fremhævedes som forbillede på lokalhistorisk indsats i de senere år. Selskabets evner til at skabe kontakt til mange sider, havde givet sig udslag i mere end fordobling af medlemstallet, store særudgivelser hvert år udover årbogen, udstillinger o. a.

Endelig oplæste formanden et netop modtaget brev fra overbibliotekar J. Tang Kristensen, der udtrykte sin utilfredshed med SLF's formål og virksomhed og sidste års kontingentforhøjelse. Under sin kommentering af brevet rettede formanden en del misforståelser deri. Fra salen var der ingen kommentarer, og beretningen godkendtes uden debat.

2. *Regnskabet 1972-73*: Kassereren, amtsskolekonsulent J. Ingemann Pedersen, forelagde regnskabet, der balancerede med kr. 122.154,37, samt specialregnskabet for Udgiverfonden (balance kr. 80.042,63) og Lokalhistorisk Journal, hvis underskud på kr. 15.977,59 deles mellem SLA og SLF med henholdsvis kr. 7.000 og 8.977,59. (Af revisionspåtegningen: »Særdeles klart opstillet«, »omhyggeligt og indgående billede af Sammenslutningens økonomi!«). Herefter forelagde kassereren budgetforslaget for 1973-74 på kr. 25.500.

På skoleinspektør Salomonsens forespørgsel om, hvorfor SLA betaler mindre for Lokalhistorisk Journal end SLF svarede formanden, at arkiverne kun sender 2 fri-eksemplarer til sine medlemmer, mens SLF sender til samtlige bestyrelsesmedlemmer i hver forening, men at man på næste redaktionsmøde gerne ville drøfte evt. betaling efter forholdstal.

Regnskabet og budgetforslaget godkendtes.

3. *Fastsættelse af kontingent*: Bestyrelsens forslag om bibeholdelse af det nuværende kontingent på 4 % af medlemskontingenterne, men dog mindst 60 øre pr. medlem vedtoges uden bemærkninger.
4. *Virksomhedsplaner*: Formanden indledte med at fastslå, at det var af fundamental betydning, at foreningerne søgte at gøre sig »rentable« og derved frigjorde sig fra afhængigheden af offentlige tilskud, således at disse tilskud kunne bruges til investering i nye planer: Udgivelser, kurser, undersøgelser. I forbindelse hermed forelagde formanden et »idealbudget«, der byggede på en forening med 1200 medlemmer og et kontingent på kr. 25, hvorefter foreningen ville være nogenlunde selvfinansierende. De store opgaver, som f. eks. indsamlingskampagner burde løses i fællesskab på regional basis gennem et centralt organ. Opfordrede til at man tog initiativ til større regionale møder mellem arkiv-, forenings-, og museumsfolk. Man er fra flere sider ved at få øjnene op for, at samfundet kan gøre brug af lokalhistorien – f. eks. til større sammenfattende sociale undersøgelser. Men i det perspektiv kan lokalhistorien ikke køres på traditionel vis, men må op på

universitets-institutplan. Planer som man burde opfordre DHF at arbejde på. Formandens indlæg om virksomhedsplaner er gengivet i sin helhed og udsendt til samtlige foreninger.

Herefter gav arkivar *Finn H. Lauridsen* en kort redegørelse for arbejdet med udgivelsen af Landshusholdningsselskabets Amtsbeskrivelser. Der var store vanskeligheder forbundet med projektets gennemførelse, for få foreninger havde vist interesse for sagen, selv om bogen ingen risiko ville betyde for den enkelte forening. Fremstillingsprisen var steget væsentlig siden Ribebogens fremkomst for 2 år siden, fra 8 kr. til 20–25 kr. for en bog af samme omfang. Det var iøvrigt SLF's mening at købe 600 eksemplarer af hver udgivelse for at danne rækker til videre salg. Ribebogen går i ret stort enkeltsalg til hele landet og skulle jo således give grund til optimistisk bedømmelse af udgivelsesplanen, men Finn Lauridsen måtte stille sig tvøvende over for spørgsmålet om, hvorvidt hele serien ville kunne genudgives.

Diskussion.

Der blev udvekslet en del betydningsfulde og interessante erfaringer vedr. hvervekampagner og tilskud, tillidsmænd og lokalforeninger.

Skoleinspektør E. Salomonsen foreslog, at man decentraliserede årbogskurserne, således at alle redaktionsudvalgsmedlemmer i diverse samfund regionalt drøfter problemerne ved 1-dagsmøder om emnet »hvordan laver vi en årbog, så den kan sælges og skaffe nye medlemmer«.

Knud Prange gjorde opmærksom på, at enhver redaktion kunne sende et manuskript til bedømmelse hos konsulenten, og henviste desuden til en lille bog udsendt af Norsk Lokalhistorisk Institut »Lokalhistoriske Årbøger – redaksjon, typografi, økonomi« (gratis).

Aage Lauritsen foreslog, at man i Lokalhistorisk Journal bragte en liste over lokalhistoriske tidsskrifter i nabolandene, i hvert fald fra Norge og Skåne, Halland og Blekinge, samt at der etableredes en læsekreds med et udvalg af de væsentligste lokalhistoriske årbøger fra nabolandene.

5. *Lovændringer*, som foreslået af bestyrelsen, vedtoges.
6. *Valg til styrelsen*: Formanden, overlærer Ole Warthoe-Hansen og de fire styrelsesmedlemmer stadsbibliotekar Annalise Børresen, redaktør Verner Hansen, arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, amtsskolekonsulent J. Ingemann Pedersen genvalgtes. Som suppleanter valgtes konsulent Aage Lauritsen og museumsinspektør Manøe Hansen. Som revisorer skoleinspektør Chr. Petersen og direktør Hugo Lildholdt.
7. *Eventuelt*: Universitetslektor, mag. art. Knud Prange aflagde beretning om arbejdet på Lokalhistorisk Afdeling. Det havde været et travlt år, hvor arbejdskraften var blevet sat ind på undervisning, specialevejledninger, delta-

gelse i og tilrettelægning af kurser, seminarer, møder og arbejdsgrupper. Flg. skrifter var fremkommet i årets løb: John Erichsen: Frederiksstaden og Jon Sundbo: Lokalsamfundet i defensiven? Knud Prange efterlyste forslag til genoptryk af ældre topografiske arbejder. Udførlig beretning vil fremkomme i Lokalhistorisk Journal.

Annalise Børresen